

Referat fra **Sjøveien til Østen - Nordvestpassasjen**

av Sjur Brande, 28.nov.2019

Sjur fortalte bare kortfattet om selve reisen gjennom Nordvestpassasjen med MS *Roald Amundsen*, om stedene, om naturen. Han viste en rekke utvalgte bilder, fortalte historier fra stedene og opplevelsene, som understreket at reisen var helt spesiell.

Det som gjorde reisen ekstra spennende var i stor grad alle foredragene underveis. Disse ga en utdypende forklaring på årsaken til alle skipsekspedisjonene i årene 1490 – 1850, omtrentlig.

Bakgrunnen var til å begynne med at folk i landene rundt Middelhavet ønsket å finne en annen vei til Øst-Asia og landene som produserte bl.a. krydder. *Silkeveien* over land ble benyttet lenge før vår tidsregning for dette formålet, men dominerende herskere skapte vanskelige forhold for transporten. Spania og Portugal delte deres kjente verden mellom seg, ettervirkningene merkes den dag i dag. Deres forsøk pågikk frem til slutten av Napelonskrigene, like etter år 1800.

Fra da av var det engelskmennene som overtok drivet. Årsaken var at de ikke hadde oppdrag for sin flåte av skip. Men *seilskip* og *is* er ikke en god kombinasjon, og etterhvert forliste dusinvis skip og over 1.000 personer mistet livet.

Holdningene som utforskerne hadde til inuitene var forkastelige, og var en del av forklaringen. Vår egen Roald Amundsen derimot lærte av å leve sammen med inuitene på sin ekspedisjon med *Gjøa* i tiden 1903-1906. Det gjorde at han også var i stand til å komme først til Sydpolen. Amundsen er også fremhevet som forsker ved at han fant hvordan den magnetiske nordpol flytter seg.

Sjur la deretter frem eksempler på årsakene til at klimaet endrer seg. Observasjoner, forskning, målinger og statistikk viser at naturen regulerer med hard hånd seg selv (bilde 1), og i tillegg kommer menneskeskapte handlinger (bilde 2).

Han avsluttet med å si at «tar man ikke lærdom av det man opplever, så er hele reisen bortkastet». Reisende bare ser det som er – turister ser det de kom for å se – fotografer foreviger det, sa Sjur. Kjenner vi han rett, er han og Bjørg klar for nye eventyr.

